

de Syntheseklas

De klas die ervoor zorgt dat kinderen met speciale begeleidingsbehoeften toch kunnen doorstromen in het regulier onderwijs en kunnen afstuderen met een gewoon diploma.

Frederick Van Acker
Freelance journalist

Terwijl politici en onderwijsexperts zich in België het hoofd breken over het gefaalde 'M-decreet' en men in Nederland bedenkingen heeft bij de wet 'passend onderwijs', loopt een gelijkaardig project in het pittoreske Horn (Nederlands Limburg) al een tiental jaar van een leien dakje. "Vorig jaar konden weer zo'n acht leerlingen met speciale begeleidingsbehoeften het secundair onderwijs met een regulier diploma verlaten door het project van Synthesebrugklassen en de extra begeleiding daarin", vertellen zorgcoördinator Karin De Jong en mentor Marcel Simons met de gepaste fierheid.

Karin De Jong: "Allereerst wil ik zeggen dat er heel mooi werk wordt geleverd in het speciaal onderwijs (vergelijkbaar met het buitengewoon onderwijs in België). Maar we merkten dat sommige kinderen door sociaal-emotionele problemen soms naar het speciaal onderwijs moesten terwijl ze intellectueel ook in het reguliere onderwijs zouden meekunnen. Om deze leerlingen de kans te geven een regulier diploma te behalen, samen met de andere kinderen uit het dorp en de omgeving met wie ze toch samenleven, in de jeugdbeweging zitten of voetballen, zijn we een tiental jaar geleden gestart met de Syntheseklassen in Horn. Twee jaar eerder is onze zusterschool in Heythuysen gestart met Syntheseklassen op VMBO-niveau (vergelijkbaar met BSO-niveau in België)."

Marcel Simons: "We liepen eigenlijk jaren vooruit op de wet van het passend onderwijs die men in 2014 in het Nederlandse onderwijslandschap lanceerde. Sinds 2014 moeten alle scholen een oplossing vinden voor deze bijzondere context. Het was niet eenvoudig maar ondertussen zijn onze Syntheseklassen zo bekend dat ze ieder jaar volzet zijn en dat we vanaf dit schooljaar zelfs, naast de brugklas en het tweede jaar, gaan beginnen met een Syntheseklas in het derde jaar

secundair onderwijs voor nieuwe instromers, die het op een andere school te lastig hadden met hun problematiek, of voor leerlingen die meer tijd nodig hebben alvorens ze doorstromen naar een gewone klas."

Wat is een synthesebrugklas nu eigenlijk?

Simons: "St. Ursula is een zeer veilige school waarbij het leerkrachtenteam alle capaciteiten uit ieder kind probeert te halen. Een brugklas vormt daadwerkelijk de brug tussen het lager onderwijs en het secundair onderwijs (vergelijkbaar met de brede eerste graad in België). In de reguliere brugklassen leren de kinderen hun werk plannen, maken ze kennis met alle nieuwe en diverse vakken en daarna schuiven ze door naar de gewenste studierichting op het niveau dat zij aankunnen. Deze overstap van het lager naar het secundair onderwijs zorgt voor veel veranderingen en we merken dat deze stap soms te groot is voor leerlingen die worstelen met verschillende problemen. Om deze leerlingen toch een kans te geven in het reguliere onderwijs zijn we gestart met de syntheseklassen."

De Jong: "Deze overgang van de lagere school naar het secundair is een zeer grote stap. In de synthesebrugklas

is er plaats voor twaalf leerlingen die zijn doorverwezen door de lagere school omdat de kinderen moeilijkheden hebben. Die obstakels zijn vaak autisme en ADHD maar meestal is het een diverse cocktail van sociaal-emotionele problematieken. Als een kind wordt aangemeld door zijn lagere school omdat die school vermoedt dat het kind de capaciteiten heeft om mee te draaien in het reguliere onderwijs, volgt er een intakegesprek met onze orthopedagoog en is er uiteraard heel wat overleg met de ouders. Na onderzoek kan het kind worden ingeschreven als Syntheseklasleerling en dan zoeken we als team naar een ideale begeleidingsbehoefte."

Simons: "Het eigenlijke doel van de Syntheseklas is de leerling zo te laten groeien dat hij de Syntheseklas niet meer nodig heeft. Het is namelijk de bedoeling dat de leerlingen zo begeleid worden dat ze op termijn kunnen doorstromen naar een reguliere klas en in deze 'gewone' klas dan ook hun diploma behalen. De Syntheseleerlingen die wij sterk genoeg vinden en die zich er zelf ook klaar voor voelen starten dan één vak per week waar ze zich zeker in voelen in een gewone klas. Als dat lukt, volgen er meerdere vakken en op termijn maakt die leerling dan de overstap om volledig les te volgen in het reguliere onderwijs. Bij sommige leerlingen kan dat na één schooljaar, maar andere hebben ook meer tijd nodig of maken een terugval en keren terug naar de veilige Syntheseklas. Iedere leerling is anders en hun schoolloopbaan is dan ook maatwerk. Het inroosteren van die planning waarbij leerlingen lessen missen (omdat ze enkele uren in een reguliere klas meedraaien en niet in de Syntheseklas) en dan weer zelfstandig de gemiste leerstof moeten inhalen is telkens weer een huzarenstukje waar de mentoren van de Syntheseklassen mee aan de slag moeten. Je kan je voorstellen dat wij niet altijd blij zijn met roosterwijzigingen op schoolniveau die ons raken."

Wat is het verschil tussen de Synthesebrugklas en de reguliere brugklas?

De Jong: "In de Synthesebrugklas zitten dus twaalf leerlingen met speciale begeleidingsnoden. De leerlingen krijgen les in een zeer veilige omgeving en ik of Marcel zijn constant aanwezig in de klas. Wij zitten dan achteraan en observeren het gedrag van de leerlingen. Als we merken dat een leerling het emotioneel moeilijk heeft, boos wordt of angstig is gaan we hem persoonlijk benaderen. We gaan naast de leerling zitten, nemen hem even mee naar buiten of starten een kort gesprek. Zowel Marcel als ik geven vijf vakken aan de leerlingen waardoor er een vertrouwensband ontstaat en er duidelijkheid en

structuur aanwezig is. De dingen die bij Marcel verboden zijn, die mogen ook niet bij mij! Voor enkele hoofdvakken krijgen ze een specifieke vakleerkracht maar er is dus steeds een vertrouwenspersoon aanwezig in de klas die leerlingen terug naar de basisrust probeert te brengen als hij merkt dat ze overstuur zijn. Het klasmanagement in de Syntheseklas is zeer gestructureerd, er zijn veel afspraken en er is veel regelmaat."

Simons: "De leerlingen zitten in de Syntheseklas samen omdat ze allemaal een speciale begeleidingsbehoefte hebben. Ze zitten dus niet samen met leerlingen van hetzelfde pedagogische niveau."

REGELS IN DE KLAS:

We hebben altijd RESPECT voor elkaar. Dus:

1. Als een ander praat zijn we stil.
2. We steken de vinger op als we iets willen zeggen en wachten tot we de beurt krijgen.
3. We blijven zitten tijdens de lessen (alleen na toestemming lopen we door de klas).
4. Uitgelachen worden willen we niet.
5. We bezoeken alleen voor en na school en tijdens de pauzes (uitzondering tijdens leswisselingen).
6. We praten POSITIEF naar en over elkaar.
7. Gebruik van de iPad in de klas alleen voor schoolse zaken!
8. Telefoon gaat tijdens de lessen uit en in de tas.
9. We helpen elkaar als dat nodig is en we gevraagd worden.
10. We reageren alleen als het onszelf gaat!

RESPECT

Hierdoor moet de leerkracht voortdurend differentiëren want je hebt leerlingen die je wil integreren in een HAVO-klas (vergelijkbaar met TSO) of in een VMBO-klas (vergelijkbaar met BSO) of soms hoger. Dat is niet eenvoudig want je moet er voortdurend voor zorgen dat de leerlingen even snel werken als de leerlingen van andere reguliere klassen op de school. In principe moeten de Syntheseleerlingen kunnen schakelen als ze sociaal-emotionele vorderingen hebben gemaakt en dan moeten ze ook pedagogisch gezien meteen meekunnen in hun nieuwe reguliere klas!”

Hoe wordt er lesgegeven aan deze zeer diverse doelgroep?

Simons: “Lesgeven in zo’n diverse klas is natuurlijk niet altijd eenvoudig. Zelf geef ik mijn les ‘Biologie’ bijvoorbeeld altijd op HAVO-niveau (vergelijkbaar met TSO in België) en dan vertel ik tegen de Syntheseleerlingen die naar het VMBO-T (vergelijkbaar met BSO in België) willen schakelen dat ze bepaalde zaken niet moeten kennen en dan heb ik die leerstof ook niet in hun cursus gedrukt. Ik geef klassikaal les omdat ik dat zelf prettig vind maar veel leerkrachten hebben een eigen methode. Het is sowieso maatwerk want ik ga altijd nog eens apart bij de VWO-leerlingen (vergelijkbaar met ASO in België) om wat meer informatie te geven. In de Synthesebrugklas werken we ook steeds met iPads die ervoor zorgen dat leerlingen ook zelfstandig verder kunnen werken. Oefeningen worden meteen verbeterd en de leerkracht kan meer tijd steken in individuele gesprekken omdat de leerlingen zelfstandig kunnen doorwerken. Meester Ruud, onze wiskundeleerkracht, zit bijvoorbeeld zeer regelmatig achteraan in de klas en hij roept alle leerlingen per onderwijsniveau bij zich om

instructies te geven terwijl de rest kan verder werken op de iPad.”

Hoera, St Ursula Horn is de eerste officiële Limburgse Apple Distinguished School (ADS)!

De Jong: “Je moet je les dus steeds op verschillende niveaus uitwerken. Onze job is dan ook best uitgebreid aangezien we vaak ook dagelijks contact opnemen met de ouders en steeds in contact staan met de rest van het schoolteam. De ouders hebben meestal al veel moeilijkheden gehad met de schoolloopbaan van hun kind en zijn daarom steeds op zoek naar

informatie. Die iPads maken de werkdruk voor de leerkrachten iets gemakkelijker omdat ze bijvoorbeeld zelf al oefeningen of huiswerk verbeteren zodat de leerlingen zelfstandig kunnen verder werken. Het iPadproject zorgt voor het gepersonaliseerde onderwijs dat zeker bij deze doelgroep noodzakelijk is. Onze school is dan ook de eerste officiële Limburgse Apple Distinguished school en kreeg door het iPad-project deze titel dan ook voor zijn innovatief onderwijs.”

Hoe schakel je van de Synthesebrugklas naar een reguliere klas?

Simons: “Als een leerling wil schakelen naar een reguliere klas gaan we natuurlijk ook altijd kijken in welke klasgroep hij zal terechtkomen. Die klas wordt voorbereid en zijn toekomstige klasgenoten krijgen dan ook heel wat uitleg over de moeilijkheden (autisme, ADHD, ADD, ...) waarmee de Syntheseleerling kampt. In het begin van dit project kwamen de andere leerlingen nog wel eens nieuwsgierig kijken naar die vreemde jongens in die speciale klas. Ondertussen is de Synthesebrugklas volledig ingeburgerd in onze schoolcultuur en kijkt niemand nog raar op als een leerling begint aan een schakelprogramma en op termijn volledig in een klasgroep wordt opgenomen. De leerlingen zien elkaar ook op de speelplaats en ontmoeten elkaar op schoolreizen en activiteiten waardoor de Syntheseklasleerlingen ook goed beseffen hoe de andere leerlingen zich gedragen binnen de schoolmuren. Meestal laten we maar twee Syntheseleerlingen schakelen naar dezelfde reguliere klas omdat het anders te druk wordt voor de leerkracht aangezien die leerlingen natuurlijk altijd wel wat meer aandacht nodig hebben en een klas daardoor soms kan ontploffen.”

De Jong: “Als Syntheseleerlingen volledig geschakeld zijn naar een reguliere klas worden ze uiteraard niet aan hun lot overgelaten want dan krijgen ze een ambulante begeleider. Nog veel meer dan een leerlingenbegeleider is de ambulante begeleider echt gespecialiseerd in stoornissen en ook getraind in de medische begeleiding van de leerlingen met moeilijkheden. Deze Syntheseklassen zijn een echte pijler van onze stichting (in België vergelijkbaar met een scholengroep) waardoor er veel geïnvesteerd is in een professioneel en uitgebreid netwerk van hulpverleners.”

Simons: “Vorig schooljaar hebben we een record meegemaakt want een leerling was in februari reeds volledig geschakeld en kon doorstromen naar een reguliere klas. Maar leerlingen kunnen ook een terugval kennen doordat ze bijvoorbeeld beginnen met puberen of door persoonlijke problemen en dan mogen ze natuurlijk altijd terugkeren naar de rustige Syntheseklas. We willen de leerlingen ook niet per sé bij ons houden want soms moeten we leerlingen toch naar het speciaal onderwijs sturen omdat ze daar beter kunnen begeleid worden. Het doet dan deugd als we dan een sms’je krijgen waarin die leerling vertelt dat hij zich daar eindelijk goed in zijn vel voelt. Het doel is namelijk iedere leerling op de juiste plek te krijgen zodat de leerling het maximale met zijn talenten kan bereiken.”

Lesgeven in de Synthesebrugklas is geen evidentie!

De Jong: “Ieder jaar hebben we ook leerlingen die zoveel problemen hebben dat ze naar de dagbehandeling moeten. Die leerlingen hebben nood aan medische en psychologische begeleiding en wij moeten dan natuurlijk ook onze grenzen kennen als school. Deze leerlingen verlaten onze school en gaan naar een gespecialiseerd centrum, waar dagbehandeling wordt gecombineerd met school. Ze beginnen dan bijvoorbeeld met één dag per week ‘school’ en voor de rest krijgen ze dan de noodzakelijke medische begeleiding. Emotioneel is het soms wel moeilijk omdat er ook veel leerlingen zijn met hechtingsproblematieken, maar Marcel en ik werken enorm graag met deze doelgroep. De Syntheseklas is maatwerk en als leerkracht trekt het je aan of stoot het jou af. Het wordt alleszins een enorme uitdaging om deze werking ook in het derde jaar secundair onderwijs aan te bieden.”

Simons: “We leren ook voortdurend bij! Sinds dit jaar geven we de Synthesebrugklas bijvoorbeeld vijf minuten extra pauze tussen de lessen om even rustig te worden met hun gsm of met een iPadspelletje. Sommige leerlingen hebben dat echt nodig omdat ze tijdens de les

heel wat spanning opbouwen en ze reageren natuurlijk ook altijd op de acties van hun medeleerlingen. Ook medicatie kan helpen bij leerlingen die bijvoorbeeld extreem beweeglijk zijn. Het is constant afwegen wat het beste is voor iedere leerling en voor een bepaalde klasgroep. De versiering van de klas, welke leerlingen je naast elkaar zet of hoe je reageert op een driftbui ... Het zijn iedere dag interessante uitdagingen maar ondertussen hebben we aangetoond dat de Syntheseklas een echt succesverhaal is. Door dit project krijgen heel wat leerlingen, die het anders heel moeilijk zouden hebben, toch de kans om een diploma te halen. Een succesverhaal waar ik, Karin en het ganse team van St. Ursula Horn enorm fier op zijn; een succesverhaal dat aantoont dat je kinderen kansen moet geven, maar vooral ook een succesverhaal dat kinderen helpt om dromen waar te maken.”